

Styrelsen för Täby Enskilda Gymnasium
Box 2800
187 28 TÄBY

2005-08-30
1(2)
Dnr 54-2004:1425

Genomförd utbildningsinspektion av den fristående gymnasieskolan Täby Enskilda Gymnasium i Täby

Bakgrund

Skolverket har genomfört inspektion vid den fristående gymnasieskolan Täby Enskilda Gymnasium i Täby kommun. Inspektionen aviserades i brev den 5 maj 2004 och besök gjordes i verksamheten den 30 november och 2 december 2004. Av bilagd rapport framgår hur inspektionen genomförts samt de bedömningar som gjorts av dem som svarat för utredningen. Utbildningsinspektionen fokuserar på sju områden vilka granskas ur olika aspekter. Den syftar således inte till att skapa en heltäckande bild av alla pågående verksamheter vid den aktuella tidpunkten.

Inspektionen skall ytterst klargöra om huvudmannens verksamhet uppfyller kraven för att även fortsättningsvis vara godkänd som fristående grundskola och ha rätt till bidrag från elevernas hemkommuner. I övrigt framförs i rapporten påpekanden och rekommendationer vad gäller kvaliteten i verksamheten. Huvudmannen förväntas i det fortsatta kvalitetsarbetet förbättra kvaliteten inom dessa områden.

Skolverkets bedömning och beslut med anledning av inspektionen

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Täby Enskilda Gymnasium övergripande är av god kvalitet.

Inspektionen visar dock på vissa områden som behöver utvecklas, förbättringsområden, samt på vissa brister i verksamheten i förhållande till författningarna, kritikområden. Dessa redovisas nedan.

Förbättringsområden

I skolrapporten finns närmare redovisat om vad som behöver förbättras inom respektive område. Skolverket bedömer att följande områden som gäller den granskade verksamheten är i behov av förbättringsinsatser, nämligen:

Normer och värden

- Skolan bör vidta åtgärder för att hantera eventuellt förekommande fall av kränkande behandling.

Kunskaper

- Skolan bör analysera de avvikande resultaten i idrott och hälsa, och vidta åtgärder för att öka elevernas möjlighet att uppnå målen i detta ämne.

Arbetsmiljö och delaktighet

- Skolan bör intensifiera arbetet kring demokrati- och värdegrundsfrågor.

Styrning och ledning

- Skolan bör utveckla rutiner för systematisk uppföljning av skolans resultat.

Resurser

- Skolan bör vidta åtgärder för att tillgodose behovet av specialpedagogisk kompetens.

Kritikområden

Det finns också brister i verksamheten i förhållande till författningarna. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- Stödundervisning anordnas i form av individuellt val (9 kap. 2 § skollagen).
- Åtgärdsprogram finns inte för alla elever i behov av särskilt stöd (2 kap. 7 a § förordningen om fristående skolor).

Styrning och ledning

- Kvalitetsredovisningen saknar bedömning av måluppfyllelse samt åtgärder i de fall målen inte har uppnåtts (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).

Tillgång till utbildning

- Utbildningen är inte avgiftsfri (9 kap. 10 § skollagen).

Uppföljning

Senast inom tre månader från beslutsdagen, dvs. den 24 november 2005 skall Täby enskilda gymnasium redovisa till Skolverket, enheten i Stockholm, vilka åtgärder som vidtagits inom kritikområdena.

I övrigt framförs i rapporten påpekanden och rekommendationer vad gäller kvaliteten i verksamheten. Huvudmannen förväntas förbättra kvaliteten inom dessa områden i ett fortsatt kvalitetsarbete. Skolverket avser att följa upp kvalitetsförbättringarna inom cirka två år.

På Skolverkets vägnar

Leif Davidsson
Överdirektör

Ulla Lindqvist
Undervisningsråd

I ärendets slutliga handläggning har också deltagit undervisningsrådet Claes-Göran Aggebo och enhetschefen Marie-Hélène Ahnborg.

Kopia till:

Täby kommun och övriga enligt fastställd sändlista.

Utbildningsinspektion i Täby Enskilda Gymnasium

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till utbildning och omsorg
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån de nationella författningarna. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Täby Enskilda Gymnasium	Antal barn/elever
Gymnasieskola	313

Utbildningen vid Täby Enskilda Gymnasium omfattar Medieprogrammet, Medieprogrammet med författarinriktning, TV-estetiska programmet och Samhällsvetenskapsprogrammet med de tre inriktningarna kultur, samhällsvetenskap och internationell politik. Skolan startade sin verksamhet år 1999 under namnet Täby Mediagymnasium. Skolan har tidigare varit föremål för Skolverkets tillsyn och tillsynsbeslut fattades den 17 december 2001 (Dnr 54-2001:3137). År 2004 bytte skolan namn till Täby Enskilda Gymnasium och breddade samtidigt verksamheten med Samhällsvetenskapsprogrammet och författarinriktning inom Medieprogrammet.

Täby Enskilda Gymnasium följer läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) och de nationella kursplanerna för kärnämnen. Flertalet elever kommer från Täby kommun och dess kranskommuner men många kommer också från andra kommuner i landet.

Lokaler hyrs för undervisning i idrott och hälsa.

Genomförandet av inspektionen i Täby Enskilda Gymnasium

Skolverket sände den 5 maj 2004 skriftlig information till skolans huvudman om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Täby Enskilda Gymnasium har bestått av undervisningsrådet Ulla Lindqvist (föredragande) samt experten Christer Wallentin. Besök i Täby Enskilda Gymnasium genomfördes den 30 november och 2 december 2004.

Skolverket följer upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildningsinspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Rapportens underlag består av dels dokument från huvudmannen och Täby Enskilda Gymnasium, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem, på rapporter från Skolverkets tillsyn och på andra uppgifter som skolan lämnat till Skolverket eller finns publicerade på Internet etc.

I Täby Enskilda Gymnasium genomfördes formella intervjuer med VD, tf rektor, lärare i kärnämnen och karaktärsämnen, elever i årskurs 1 och 3, elevrådet, studie- och yrkesvägledaren samt föräldrar. Lektioner i såväl kärnämnen som karaktärsämnen besöktes och även informella samtal fördes med lärare och elever.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna för det offentliga skolväsendet framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön. Fristående skolor skall svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för det offentliga skolväsendet.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden i överensstämmelse med dessa.

I Täby Enskilda Gymnasiums skolutvärdering vårterminen 2004 ställs bland annat frågor till eleverna om trivsel, trygghet, förekomsten av trakasserier och om undervisningen. Svarsfrekvensen är hög, 91 procent. Av de svarande eleverna uppger 99 procent att de trivs mycket bra (60 procent) alternativt bra (39 procent) på Täby Enskilda Gymnasium och samtliga deltagande elever uppger att de trivs mycket bra (49 procent) alternativt bra (51 procent) med sina lärare. På frågan om man känner sig otrygg, trakasserad eller mobbad i skolan svarar 96 procent "nej, aldrig", medan 4 procent upplever det "någon gång kanske". Inspektörernas intryck från intervjuer och observationer ger en liknande bild. Enkätresultaten har förbättrats jämfört med tidigare år. Inspektörernas intryck är också att det är ett tillåtande klimat på skolan, att det är accepterat med många olika personliga stilar och att ramarna för olikhet är relativt vida.

På frågan om det förekommer mobbning och kränkande behandling blir svaren delvis mycket olika. En del elever säger sig inte känna till någon mobbning alls och upplever att atmosfären är öppen och tillåtande både i relationerna elever emellan och mellan elever och lärare. Andra framhåller att det förekommer mobbning och att det finns elever som känner sig mobbade och utfrysta av sina kamrater. I en del klasser uppges det ha bildats grupperingar som bidrar till en negativ atmosfär. En del elever ser detta delvis som en konsekvens av att de ofta själva får bestämma gruppkonstellationer i skolarbetet. Eleverna vill att lärarna oftare skall göra det, vilket skulle innebära att eleverna bättre lär sig att arbeta med olika personer och i olika grupper och samtidigt lär känna varandra bättre. Det skulle kunna minska risken för motsättningar mellan individer och grupper, menar de. Inspektörernas bedömning är att det är ytterst viktigt för skolan att följa upp vad som ligger bakom signalerna om otrygghet och mobbning bland några elever. De problematiska situationer dessa elever befinner sig i måste lösas. Rektor uppger att man tar uppgifterna på stort allvar.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att majoriteten av eleverna trivs på Täby Enskilda Gymnasium och med sina lärare. Det är en öppen, vänlig och tillåtande atmosfär på skolan. Vad som ligger bakom signalerna om otrygghet och mobbning bland några elever måste dock snabbt följas upp och lösas.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Målen för lärandet anges, för det offentliga skolväsendet, i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Utbildningen i fristående skolor skall ge kunskaper och färdigheter som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som skolor i det offentliga skolväsendet skall förmedla.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

Eleverna förefaller vara nöjda med undervisningen. Enligt den tidigare nämnda skolutvärderingen (ht 2004) tycker en majoritet av eleverna (63 procent) att undervisningen fungerar bra och en dryg tredjedel att den fungerar mycket bra (36 procent). Den genomsnittliga betygspoängen var drygt 14 poäng för de 72 avgångseleverna vid dåvarande Täby Mediegymnasium (vt 2003). Det kan jämföras med de genomsnittliga betygspoängen för samtliga gymnasieskolor i riket, drygt 12 poäng (2003) (Genomsnittlig betygspoäng innebär att samtliga kursers poäng multipliceras med vikt för betyg där IG=0, G=10, VG=15 och MVG=20 dividerat med summa poäng för eleven totalt.)

Samtliga elever uppnådde målen i Matematik A, Naturkunskap A, Samhällskunskap A och Svenska A, drygt 97 procent i Svenska B, drygt 98 procent i Engelska A och drygt 97 procent i Estetisk verksamhet och Religionskunskap A. I Idrott och hälsa A hade drygt 77 procent av eleverna minst Godkänd (vt 2003. Se även kapitel 4). Officiell betygsstatistik för vårterminen 2004 saknas men skolans egna uppgifter visar att 6 elever av 90 slutade i åk 3 med ofullständiga betyg.

De resultat från nationella prov i svenska, engelska och matematik som Skolverket har tagit del av är tyvärr inte sammanställda och några slutsatser kan därför inte dras av materialet (se vidare kapitel 4).

Skolan har stora förväntningar på elevernas förmåga att ta ett stort personligt ansvar, framförallt för sina egna studier men också för gemensamma uppgifter t.ex. i samband med olika karaktärsämnesprojekt. Det ställs även stora krav på elevens förmåga att själv organisera sitt arbete men också på samarbete. Inspektörernas intryck generellt sett är att eleverna visar prov på både ansvarstagande och samarbetsförmåga och att en del elever klarar detta bra. En del elever menar att de har lärt sig mycket om samarbete och om att vara öppen för andra människor.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att resultaten generellt sett är goda. Skolan ligger betygmässigt över rikssnittet. Resultatet i idrott och hälsa, uttryckt i andel elever med lägst betyget Godkänd i ämnet, avviker dock markant negativt från övriga ämnen. Eleverna har i allmänhet god förmåga att ta ansvar för det egna arbetet och att samarbeta.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet med att forma en god miljö - fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Fristående skolor skall svara mot de allmänna mål och den värdegrund som gäller för utbildning inom det offentliga skolväsendet.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö, för att förebygga kränkningar och för att ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

En vanlig uppfattning hos de elever inspektörerna träffade vid inspektionstillfället är att det är bra miljö, trevlig stämning och att de trivs bra i skolan. De uppskattar att skolan är liten och att ”alla känner alla” (se även kapitel 1).

Inflytande och ansvarstagande

Elevernas inflytande sker i olika former. Klassråd och elevråd finns på skolan liksom ett matråd med representanter för elever, personal och matpersonal. Det är emellertid dåligt gehör för elevrådsarbete bland eleverna. Många frågor tas upp direkt med lärarna och löses snabbt och relativt få skolgemensamma frågor behandlas i elevrådet. Inflytandet i undervisningen varierar. Det generella intrycket är att eleverna är mer direkt och aktivt involverade i arbetet i karaktärsämnena vad gäller innehåll och arbetssätt jämfört med kärnämnena. Eleverna har också möjlighet att välja sådana examinations- och provformer som passar dem bäst (se även kapitel 4).

Det har å andra sidan också blivit tydligt att det finns stora variationer mellan elevernas beredskap att ta ansvar. Det finns en osäkerhet bland en del elever om vad ansvarstagandet, ”att ta eget ansvar”, faktiskt är tänkt att innebära och hur man organiserar sitt arbete på bästa sätt. Skillnaderna blir för en del elever mycket stora mellan förväntningarna på Täby Enskilda Gymnasium på att ansvara för och driva sin egen kunskapsutveckling, och erfarenheterna från årskurs 9. Skolan uppger att samtliga elever i årskurs 1 får genomgå en introduktionskurs i studieteknik och planering av studier för att underlätta övergången mellan årskurs 9 och gymnasieskolan. Inspektörernas bedömning är att det inte är tillräckligt. Det är uppenbart att en del elever behöver ytterligare någon form av inskolning och klargöranden för att förstå och kunna leva upp till de stora förväntningar på att ”ta eget ansvar” som skolan har.

Eleverna har visst inflytande vid lärartillsättningar. Lärare måste inför en eventuell anställning hålla en testlektion med elever, och eleverna hörs av skolledningen innan beslut om anställning fattas. En lärare som inte fått elevernas förtroende vid en sådan provlektion går inte vidare i rekryteringsprocessen, enligt rektor.

Värdegrundsfrågor

Skolan har ett system med "Friends", kamratstödjare, i varje klass. Grundtanken är att eleverna skall utse kamrater med stort förtroende i klassen som kamratstödjare. Systemet är nytt på skolan och har fått ojämn framgång. I en del klasser fungerar det väl, i andra inte. Det uppges att det inte alltid är de bäst lämpade personerna som utses. En konsekvens är att grundtanken om och intentionerna med kamratstödjare därmed faller. Det skall samtidigt framhållas att eftersom organisationen är ny kan det behövas mer tid för att få systemet med Friends att fungera väl. Detta antyds också i skolutvärderingen där 35 procent av eleverna uppger att de inte vet vad de tycker om hur elevstödjarna och antimobbingsgruppen fungerar. Det är dock 62 procent som anser att Friends gör ett bra /mycket bra jobb. Skolan har en handlingsplan mot kränkande behandling.

En grundläggande tanke i läroplanen (Lpf 94) och kursplanerna är att arbetet med normer och värden skall genomsyra både undervisningen och den dagliga samvaron i skolan. Inom ramen för utbildningsinspektionen kan noteras hur väl en del skolor har lyckats med att lägga en god grund för elevernas emotionella, sociala och demokratiska utveckling. Tack vare ett regelbundet och målmedvetet arbete som har involverat all personal har man lyckats utveckla empati, hänsyn och kommunikationsförmåga hos eleverna.

Inspektörerna har samtidigt noterat att ett medvetet och strukturerat arbete med frågor om etik, förhållningssätt och konflikthantering och med att utveckla elevernas demokratiska förmåga i vid bemärkelse bör intensifieras i många skolor, inte minst i de senare skolåren. Detta bekräftades också vid inspektionen vid Täby Enskilda Gymnasium.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elevernas inflytande i undervisningen varierar. Skolan överskattar en del elevers förmåga att "ta ansvar" och driva sin egen kunskapsutveckling. Det är dåligt gehör bland eleverna för elevrådsarbete och skolgemensamma angelägenheter. Ytterst är detta en fråga om elevernas demokratiska medvetenhet i teori och praktik. Skolan bör ytterligare intensifiera arbetet med frågor om och i demokrati. Osäkerheten om hur man tacklar de nya kraven jämfört med årskurs 9 är dock stor bland en del elever.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet med lärandet är skolans huvudprocess för att utveckla kunskaper och färdigheter. Arbetet för att nå målen skall utformas av eleverna och personalen i samverkan. Samverkan skall också ske med hemmen. Allsidighet och saklighet är väsentliga vid utformningen av undervisningen. Skollagen slår också fast att hänsyn skall tas till elever i behov av särskilt stöd.

Granskningen inriktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till de lärandes olika behov. Innehåll och organisering av studierna liksom arbetsformerna och kontakterna med hem, samhälle och arbetsliv är andra områden som uppmärksammas.

Mål

Täby Enskilda Gymnasium följer läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) och de nationella kursplanerna för kärnämnen. Lokala egna kursplaner med betygskriterier har utarbetats för Medieprogrammet med författarinriktning samt i kurserna Västerlandets vagga, Politisk idéhistoria, Internationell politik – fältstudier samt Teaterkunskap.

En central tanke i det målrelaterade styrsystemet är att eleverna skall känna till målen för undervisningen. Målen skall fungera som riktningsgivare och användas som utgångspunkt för lärares och elevers planering. Inspektörernas bedömning är att eleverna vid Täby Enskilda Gymnasium får god information om målen för studierna. Arbetsplaner med mål, betygskriterier och i vissa fall arbetssätt finns i alla kurser. Eleverna får en planering med mål och betygskriterier inför varje kurs. Arbetsplanerna ligger också utlagda på Internet.

Arbetsformer och arbetssätt

Helhet och sammanhang liksom varierade arbetsformer och arbetssätt lyfts fram i de nationella styrdokument. På Täby Enskilda Gymnasium skall, enligt skolledningens beslut, varje lärare leda arbetet med minst ett ämnesövergripande tema under läsåret. På skolan bidrar arbetet i kärnämnen och karaktärsämnen sammantaget till stor variation och flexibilitet i arbetssätt och arbetsformer och stimulerar varandra. I karaktärsämnen är målet att arbeta med realistiska produktioner som radio- och TV-sändningar, en teaterpjäs e.dyl. och arbetet bedrivs ofta i projektform. Reaktionen från olika målgrupper har stor utvecklingskraft.

I kärnämnen är det övergripande intrycket att undervisningen i huvudsak är lärarledd med relativt lite variation men att det också finns utrymme för att pröva olika arbetssätt. Viss ämnesövergripande samverkan förekommer för att skapa mer av helhet och överblick men huvudsakligen handlar det om att kärnämnes- respektive karaktärsämnesundervisningen utgör två parallella spår. Studiebesök och inbjudna föreläsare är inslag i undervisningen. Inspektörernas bedömning är att det finns en större potential för ämnessamverkan än man utnyttjar, såväl inom som mellan kärn- och karaktärsämnen.

Det finns en medvetenhet hos personalen om olika lärstilar och vissa anpassningar märks i undervisningen. Det förekommer också att lärare och elever tillsammans reflekterar över hur man lär sig.

Betyg och bedömning

Ett varierat bedömningsunderlag används för betygssättningen, vilket är nödvändigt för att kunna fånga in olika kunskapskvaliteter. Karaktärsämnen redovisas i olika typer av produktioner. I kärnämnen sker redovisningarna med t.ex. föredrag, muntlig tentamen, rapport, hemtentamen och inlämningsuppgifter. Skriftliga prov i mer traditionell tappning, som alla elever i en klass gör, förekommer sparsamt. Skolan praktiserar individuella provformer och eleven kan delvis själv bestämma vilken redovisningsform som passar henne eller honom bäst. Det kan ses som ett uttryck för inflytande och för att eleven skall kunna komma till sin rätt på bästa sätt, vilket är positivt. Inspektörerna vill sam-

tidigt understryka att förutsättningen är att de olika redovisningsformerna mäter samma kunskapskvaliteter på ett rättvist sätt.

Inför betygssättningen i kärnämnen svenska/svenska som andra språk, engelska och matematik skall lärarna använda sig av nationella prov som ett hjälpmedel för att bedömningsgrunderna skall bli så enhetliga som möjligt över landet. Vid Täby Enskilda Gymnasium uppger man att de nationella proven utgör diskussionsunderlag vid betygssättning och det händer att lärare medbedömer andra elevers prov och redovisningar. De resultat från skolans nationella prov som Skolverket har tagit del av är emellertid inte sammanställda och några slutsatser kan därför inte dras av materialet. Jämförelser med slutbetygen kan inte göras och ett viktigt underlag för skolans egna resultatanalyser internt och i förhållande till andra gymnasieskolor saknas därmed.

Likvärdighet och rättvisa i betygssättningen förutsätter professionella samtal mellan lärare. Olika lärare i samma och skilda ämnen måste samråda utifrån nationella mål och betygskriterier för att trygga en likvärdig och rättvis betygssättning inom skolan och mellan skolor. Det innebär att det professionella samtalet måste utvidgas till att innefatta en större krets lärare än de närmaste kollegerna. Betygssättning av den enskilda eleven är lärarens ansvar medan rektor har det övergripande ansvaret för betygens likvärdighet. Styrelsen för utbildningen och rektor har ansvar för att förutsättningar skapas.

Lärare vid Täby Enskilda Gymnasium säger själva att det är svårt att veta om de betyg man sätter är likvärdiga och rättvisa. Rektor har inte tagit initiativ till betygssamtal utifrån likvärdighets- och rättviseperspektiv utan betygssättningen är en fråga endast för den enskilda läraren. Det finns inga upparbetade kontakter med andra skolor förutom informella kontakter mellan enskilda kolleger, och man ingår inte i de lärarnätverk som finns i kommunen, vars syfte bl.a. är att diskutera bedömnings- och betygssättningsfrågor för bättre likvärdighet inom kommunen. Skolan planerar dock att delta i dessa nätverk.

Stöd

Eleverna har utvecklingssamtal med den individuella utvecklingsplanen som grund tillsammans med sin mentor en gång per termin. Vid mitterminsuppföljningen utdelas s.k. RIG-varningar till de elever som riskerar att få Icke Godkänd i något ämne. Det har föregåtts av betygssamtal med eleven och brev till vårdnadshavaren.

Lärarna informerar studie- och yrkesvägledaren om elever som de bedömer är i behov av extra stödåtgärder. Behov påtalas även av eleven själv och/eller elevens föräldrar. Några elever har fått en diagnos efter särskild utredning och stödåtgärder beslutas vid elevvårdskonferens i början av höstterminen alternativt under terminens gång.

De möjligheter som erbjuds elever i behov av särskilt stöd varierar. Stöd ges ofta parallellt med ordinarie undervisning främst inom klassens ram, förutom i matematik. Eleven kan även gå på s.k. kunskapsförstärkning en gång i veckan under höst- och vårtermin, en kurs som erbjuds som individuellt val och ger 100 poäng. Inspektörerna vill framhålla att särskilt stöd inte kan utgöra en egen fristående kurs som är poänggivande. Syftet med stödundervisning är ju att

eleven skall kunna uppnå målen i en speciell kurs och stöd kan därför bara erbjudas inom ramen för den givna kursen.

Elever som är i behov av bättre struktur än vad som ges i undervisningen hänvisas till lärarledda "mattestugor" där de kan få hjälp med, förutom matematik, även svenska, samhällsvetenskapliga ämnen och språk. Ibland är extra lektioner i något ämne inlagda på tid som är avsatt för "mattestuga". Elever i behov av särskilt stöd uppmanas också att tala med sina respektive lärare om att de behöver en mer strukturerad undervisning. Inspektörerna vill emellertid påminna om att den ordinarie undervisningen skall ha en sådan struktur till innehåll och form att alla elever kan delta och ha möjlighet att tillgodogöra sig undervisningen. Elever i behov av särskilt stöd skall inte själva behöva uppmärksamma sina lärare på behovet av en välstrukturerad verksamhet. Det är enligt nationella bestämmelser rektors ansvar att se till att undervisningens uppläggning, innehåll och arbetsformer anpassas efter elevernas skiftande behov och förutsättningar.

Skolan har i huvudsak fungerande rutiner för stöd till elever i behov av särskilt stöd men inspektörerna vill betona vikten av att skolan säkerställer att elever som behöver specialpedagogiskt stöd verkligen får det.

Uppföljning av resultaten av stödundervisningen sker genom samtal med elev, handledare och studie- och yrkesvägledaren.

Behovet av elevvårdskonferenser har ökat under hösten 2004. Ett flertal elever uppges må psykiskt dåligt. I en del fall handlar det om oro för studierna, studie-trötthet och stress, annat relateras till privata förhållanden utanför skolan. Det är viktigt att skolan är uppmärksam på problemen, noga analyserar orsakerna till den växande problembilden och underlättar för eleverna inom de områden som skolan har ansvar för.

För varje elev som behöver särskilda stödåtgärder skall enligt nationella bestämmelser ett skriftligt åtgärdsprogram utarbetas. Eleven och, såvida inte eleven har fyllt 18 år, vårdnadshavaren skall ges möjlighet att delta vid utarbetandet av programmet. Rektorn skall se till att ett sådant åtgärdsprogram upprättas. Elevens aktuella situation, vilka åtgärder skolan avser att vidta samt tidsplan för uppföljning bör anges.

Vid Täby Enskilda Gymnasium var nio elever under perioden ht 2003 - ht 2004 i behov av särskilda stödåtgärder. Endast två elever hade emellertid vid inspektionsbesöket ett skriftligt åtgärdsprogram. För övriga sju elever fanns inte några skriftliga åtgärdsprogram, utan informella minnesanteckningar om samtalets innehåll och de åtgärder man tänker vidta. Dessa anteckningar journalfördes. Fyra av de nio eleverna har efter Skolverkets besök av olika anledningar valt att gå vidare till annan skola.

Resultatuppföljning görs på samtliga elever. Studie- och yrkesvägledaren och berörda lärare går igenom hur stödåtgärden fungerar. Om det finns behov av ytterligare samtal mellan elev, handledare och studie- och yrkesvägledaren genomförs sådana.

Reducerat program

Om en elev har mycket stora svårigheter att följa ett fullständigt program finns möjligheten att övergå till reducerat program. Vid Täby Enskilda Gymnasium uppgavs sju elever ha reducerat program vid inspektionsbesöket.

Idrott och hälsa

Det är inspektörernas bedömning att undervisningen i idrott och hälsa inte fungerar tillfredsställande så som den för närvarande är organiserad. Det är oklart vad som gäller och olika bilder förmedlas i samtalen med ledning, personal och elever.

Enligt rektor är ett pass per månad lärarledd och obligatorisk undervisning. En del elever har uppfattat att två gånger per termin är det obligatorisk undervisning under skoltid. Dessutom skall eleverna ägna sig åt ämnet 16 gånger per termin, de väljer själva när och med vad. De har tillgång till en badmintonhall, ett gym i närheten av skolan och ett badhus i Täby centrum. Tid för detta finns inlagd på schemat. Inspektörerna bedömer att det dock är svårt för många elever att motivera sig tillräckligt på egen hand och de har svårt att stötta varandra. Eleverna är övervägande kritiska. "Frivilligheten bidrar inte till träning", enligt en elev. Bilden bekräftas av betygsresultaten i ämnet. Idrott och hälsa A är den kurs där lägst andel elever har uppnått minst G (77,8 procent år 2003). Det skall jämföras med övriga kurser där andelen elever med minst G låg mellan 94,4 och 100 procent (se även kapitel 2).

Verksamheten måste organiseras så att det inte finns några tveksamheter för eleverna om vad som gäller. Idrottsverksamheten skall ledas på ett sådant sätt att eleverna får en regelbunden och varierad undervisning även tillsammans med sina kamrater i enlighet med de nationella målen. De skall enligt kursplanen ges möjlighet att utveckla och fördjupa förmågan att planera, genomföra och utvärdera fysisk aktivitet både på egen hand och tillsammans med andra.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att den pedagogiska verksamheten fungerar väl. Eleverna får god information om målen. Karaktärsämnena och kärnämnen bidrar sammantaget till varierade och flexibla arbetssätt och arbetsformer.

Det är inte acceptabelt att elever i behov av särskilt stöd själva skall uppmärksamma sina lärare på att de har behov av en mer strukturerad undervisning. Det är heller inte acceptabelt att stödundervisning ges i form av individuellt val och därmed betraktas som en egen kurs som ger 100 extra gymnasiepoäng. Skolan måste dessutom se till att samtliga elever i behov av särskilt stöd har ett åtgärdsprogram.

Undervisningen i idrott och hälsa bör organiseras så att det är tydligt för eleverna vad som gäller. Idrottsverksamheten bör ledas på ett sådant sätt att eleverna kan uppnå de nationella målen.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolans inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå målen för denna tillgodoses. Fristående huvudmän har motsvarande ansvar även om de inte alltid omfattas av riktlinjerna för det offentliga skolväsendet.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om den fristående skolan har en fungerande ledning och styrning av verksamheten och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen och för att värna enskilda elevers rätts-säkerhet.

Styrelse

Huvudman är Täby Enskilda Gymnasium AB. I styrelsen ingår f.d. ordföranden i Barn- och utbildningsnämnden i Täby kommun, en jurist, en personalrepresentant samt VD. Ansvarsfördelningen gentemot skolans ledning är tydlig. Styrelsens uppdrag är att skapa en plattform för skolan att verka utifrån. Styrelsen fattar strategiska beslut, har arbetsgivaransvar och beslutar vid rektorstillsättningar. Den ansvarar för finansieringsfrågor, investeringar och marknadsföring, liksom för lokaler och underhåll. Den har också ansvar för att utveckla skolan vad gäller elevtillströmning och program och man har kontakter med framförallt kommunerna i nordostområdet. Förutom Mediaprogrammet skall enligt planerna Estetiska programmet och Samhällsvetenskapsprogrammet utvecklas under de närmaste fem åren.

Styrelsen betraktar sig i första hand som en renodlad bolagsstyrelse som inte har något övergripande ansvar för hur man avser att uppnå de nationella och lokala målen och med vilken kvalitet. Ansvaret för den pedagogiska verksamheten, att säkra likvärdighet inom skolan och i förhållande till andra skolor samt att kvalitetssäkra verksamheten har delegerats till rektor.

Inspektörerna måste dock uppmärksamma styrelsen på att styrelsen är huvudman för utbildningen och därmed har ett övergripande ansvar för att de nationella och lokala målen uppnås, och att det finns system för kvalitetssäkring.

Skolledning

Skolans ledning består av en tf rektor på 60 procent och en biträdande rektor på 40 procent. Övrig tid fullgör både rektor och biträdande rektor som lärare. Ansvarsfördelningen inom skolledningen är tydlig. Rektor och biträdande rektor är väl förtrogna med den dagliga verksamheten bl.a. genom att de själva undervisar. De utövar pedagogiskt ledarskap nära verksamheten. Rektor gör lektionsbesök som följs upp med läraren. Rektor genomför utvecklingssamtal med kärnämneslärarna och biträdande rektor med karaktärsämneslärarna. Lönesamtal med personalen genomförs av VD.

Lärarna ges vida ramar. Man har inga formella arbetslag. Skolledningen uppger att man vill undvika en uppdelning av lärarna och att man i stället ger instrument för samarbete som t.ex. tid. Ett krav från skolledningen är att varje lärare skall arbeta med minst ett ämnesövergripande tema under året. Inga formella

pedagogiska möten genomförs utan det är upp till var och en att utveckla konstruktiva samarbetsmöjligheter. För att tillgodose behovet av pedagogiska diskussioner, bland annat kring läro- och kursplaner, frågor om kunskapssyn, syn på lärande och kvalitetsfrågor, har skolan inför vårterminen 2005 schemalagt tid för samtliga lärare för sådana diskussioner, enligt uppgift efter inspektörernas besök.

Kvalitetsarbete

Ledningen har formulerat fem utvecklingsmål för verksamheten som följs upp efter läsårets slut. Utvärderingar genomförs även efter varje avslutad kurs av den enskilda läraren. Utvärderingen innehåller fem obligatoriska frågor samt lärarens egna frågor. Resultaten återförs till eleverna samt utgör underlag vid utvecklings- och lönesamtal. En gemensam skolutvärdering genomförs vid varje terminsslut. Dessutom görs en trivselenkät en gång/år bland elever och lärare. Resultaten från elevenkäten visar mycket bra resultat men skolan har inte gjort någon analys av eller dragit några slutsatser utifrån resultaten.

Alla skolor är skyldiga att upprätta en kvalitetsredovisning. Täby Enskilda Gymnasium har presenterat en kvalitetsrapport för 2003. Den saknar dock bedömning av i vilken mån målen för utbildningen har uppnåtts och därmed också en redovisning av vilka åtgärder skolan avser vidta om målen inte har uppnåtts.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolans styrning och ledning i stort sett fungerar väl. Styrelsen måste dock ta ett övergripande ansvar för att de nationella och lokala målen uppnås och att kvalitetssäkringssystemet fungerar fullt ut. Styrelsen kan inte delegera sitt ansvar även om utförandet delegeras till den professionella nivån.

Regelbundna utvärderingar genomförs men någon systematisk uppföljning av skolans samlade resultat genomförs inte. Skolan måste komplettera sin kvalitetsredovisning då bedömningar av måluppfyllelsen och åtgärder saknas.

6. Tillgång till utbildning och omsorg

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för skolväsendet. En fristående skola skall vara öppen för alla barn och ungdomar som har rätt till utbildning i motsvarande skolform i det offentliga skolväsendet.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som förutsätts i skollagens bestämmelser. Även principerna för intagning och informationen om möjligheter till utbildning behandlas.

Täby Enskilda Gymnasium har under 2004 utvecklat sin profil. I samband med att skolan hösten 2004 bytte namn från Täby Mediagymnasium till Täby Enskilda Gymnasium breddade man sitt programutbud. Utbildning erbjuds i den omfattning som anges i ansökan till Skolverket om rätt till bidrag.

Antagningsprinciper

Skolan följer gymnasieförordningens bestämmelser om urval.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan följer gällande bestämmelser om urval.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Utbildningen skall vara avgiftsfri.

Vid inspektionen granskas dessa och andra förutsättningar för att bedriva en utbildning av god kvalitet. Även skolans ekonomiska stabilitet och de långsiktiga förutsättningarna för verksamheten behandlas.

Personal

Lärarna i kärnämnen är utbildade för den undervisning de i huvudsak bedriver. Lärarna i karaktärsämnen har rekryterats utifrån yrkeserfarenhet och pedagogisk färdighet men saknar lärarutbildning. Utbildad specialpedagog saknas. Skolans mål är att alla lärare skall ha reell och formell utbildning. Kompetensutvecklingssatsningar görs därför på tre nivåer. Den första nivån är gemensam för all personal, nivå två och tre är individualiserade.

Personalen har under 2004 fått kompetensutveckling inom tre områden: "Friends" grundutbildning för arbete mot kränkande behandling, konflikthantering och samtalerapi. Kompetensutvecklingssatsningen fortsätter under vårterminen 2005.

Två lärare som undervisar i medicämnena går för närvarande en 60-poängsutbildning i pedagogik. Utbildningen ges vid lärarhögskolan i Malmö och läses på distans och på halvfart. Avsikten är att fler lärare som saknar pedagogisk utbildning skall ges samma möjlighet att komplettera sin kompetens.

Individens och ämnessektorns behov bestämmer den individuella kompetensutvecklingen. För varje ämne äskas medel för kompetensutveckling och lärarna i ämnet ansvarar gentemot rektor för att utbildningen genomförs. Den återförs till kollegerna vid pedagogiska samtal och följs upp vid utvecklingssamtal.

Skolsköterska finns på skolan tre dagar per vecka och skolläkare fyra gånger per termin. Det finns ingen kurator men skolan har behov av kuratorskompetens. Det behövs också ett socialt nätverk som stöd för framför allt de elever som bor inackorderade långt hemifrån.

Skolan har mycket god tillgång till nödvändig teknisk utrustning som t.ex. datorer, TV- och radiostudior. Övriga läromedel håller också god kvalitet.

Stabilitet

Inspektörerna bedömer att företagets stabilitet är god. Senaste årsredovisning (2002-07-01–2003-06-30) visar ett ekonomiskt överskott. Skolan har ökat sitt elevantal från 150 till ca 300 mellan år 1999-2004. Inom ett par år planeras elevantalet ha nått 450 elever efter en ökning med 45 elever/år, motsvarande två klasser, vilket utifrån lokaltillgången uppges vara maximum. Elevkullarna kom-

mer enligt prognoserna att öka fram till år 2008 samtidigt som de kommunala skolorna beräknas att inte ha tillräcklig kapacitet för att ta emot samtliga elever.

Avgifter

Samhällsvetenskapsprogrammet har bildningsresor som profil i två lokala kurser. Under 2004 har en resa gått till Peking och en till Kreta. Resorna har skett under terminstid och eleverna har själva betalat mellan 5 000 och 7 000 kronor. Resorna är delar i kurser som erbjuds inom det individuella valet. Kurserna är inte obligatoriska men ingår i skolans utbud. De resor som ingår i obligatoriska kurser bekostas av skolan.

Utbildning skall enligt skollagen vara avgiftsfri. Skolan får endast ta ut avgifter i samband med "enstaka egna hjälpmedel" och "enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna". Inspektörernas bedömning är därför att skolan måste stå för kostnaderna för de resor som ingår i utbildningen.

Eleverna får bekosta lunchen i skolans matsal. Skolan har rätt att ta ut sådana avgifter.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan har de resurser som behövs för att genomföra en tidsenlig utbildning. Huvudmannens stabilitet är god. Utbildad personal finns i kärnämnen. För de karaktärsämneslärare som saknar pedagogisk utbildning genomför skolan kompetensutvecklande insatser. Även övriga lärare har goda möjligheter till kompetensutveckling. Skolan saknar dock specialpedagogisk kompetens och tillgång till kurator. Att skolan låter elever delvis bekosta studieresor inom ramen för utbildningen inom det individuella valet är inte förenligt med skollagens krav på en avgiftsfri utbildning.

Sammanfattande bedömning

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Täby Enskilda Gymnasium övergripande är av god kvalitet.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

Normer och värden

- Skolan bör vidta åtgärder för att hantera eventuellt förekommande fall av kränkande behandling.

Kunskaper

- Skolan bör analysera de avvikande resultaten i idrott och hälsa, och vidta åtgärder för att öka elevernas möjlighet att uppnå målen i detta ämne.

Arbetsmiljö och delaktighet

- Skolan bör intensifiera arbetet kring demokrati- och värdegrundsfrågor.

Styrning och ledning

- Skolan bör utveckla rutiner för systematisk uppföljning av skolans resultat.

Resurser

- Skolan bör vidta åtgärder för att tillgodose behovet av specialpedagogisk kompetens.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

Pedagogisk verksamhet och undervisning

- Stödundervisning anordnas i form av individuellt val (9 kap. 2 § skollagen).
- Åtgärdsprogram finns inte för alla elever i behov av särskilt stöd (2 kap. 7 a § förordningen om fristående skolor).

Styrning och ledning

- Kvalitetsredovisningen saknar bedömning av måluppfyllelse samt åtgärder i de fall målen inte har uppnåtts (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet).

Tillgång till utbildning

- Utbildningen är inte avgiftsfri (9 kap. 10 § skollagen).

Datum	Ort
2005-08-30	Stockholm

Ulla Lindqvist
Christer Wallentin